

مهم‌ترین سخنرانی سال در ایران

به قلم پاتریک کلاوسون (/fa/experts/patryk-klawson-0/)

۵ آوریل ۲۰۱۸

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/most-important-speech-year-iran

العربية (/policy-analysis/alkhtab-alsnwy-alahm-fy-ayran/)

درباره نویسنده

پاتریک کلاوسون (/fa/experts/patryk-klawson-0/)

عضو ارشد و مدیرتحقیقات انستیتو واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک

تحلیل کوتاه

سخنرانی نوروزی رهبر ایران نشان‌هایی از نگرانی از مشروعیت رژیم داشت در حالی که در خصوص توافق هسته‌ای به شکلی محسوس ساکت بود

مهم‌ترین سخنرانی سالانه در ایران سخنرانی طولانی رهبر ایران خطاب به زائران در شهر مذهبی مشهد در ۲۱ مارس برابر با روز اول نوروز است (که غیر از پیام نوروزی اوست که در نیمه‌شب قبل از آغاز تعطیلات نوروز از تلویزیون پخش می‌شود و از اهمیت کمتری برخوردار است). در مقایسه با سال‌های پیش سخنرانی امسال علی‌خامنه‌ای در مشهد به بهترین وجه نشان‌دهنده ذهنیت او درباره سیاست‌های داخلی مسائل خارجی و یاهر دوی آنها در سال پیش روست. متن سخنرانی‌های رهبر ایران در وبسایت او (khamenei.ir) به انگلیسی و زبان‌های زیاد دیگری منتشر می‌شود. تمام نقل قول‌ها در این نوشته از همین منبع گرفته شده است و فقط برای درک بهتر مطلب ویرایش شده است.

چرا نوروز و چرا مشهد

ده‌ها میلیون ایرانی در تعطیلات طولانی عید نوروز به مسافرت می‌روند. مدرسه‌ها در این مدت بسته است. روزنامه‌ها نشر خود را متوقف می‌کنند و اکثر شرکت‌ها و اداره‌های دولتی دست کم چند روزی تعطیل هستند. محبوب‌ترین مکان برای مسافرت ایرانیان مشهد و به‌ویژه حرم امام رضا است. در روز اول نوروز صدها هزار نفر در این مکان باشکوه که یکی از دیدنی‌ترین آثار معماری خاورمیانه است جمع می‌شوند. حرم امام رضا یک قدرت اقتصادی مهم نیز به شمار می‌رود. دارایی متولی حرم یعنی آستان قدس رضوی به ده‌ها میلیارد دلار می‌رسد و به هزینه زیارت خیلی از زائران بی‌بضاعت کمک می‌کند. علی‌خامنه‌ای مشهد را شهر زادگاه خود می‌داند و همیشه در این شهر احساس راحتی می‌کرده است. احترام روحانیون مشهد به او بیشتر از احترامی است که روحانیون حاکم در حوزه‌های علمیه قم برای او قائل می‌شوند. سخنرانی او در حرم آن هم در روز اول نوروز عده فراوانی را به حرم می‌کشاند و این چیزی است که برای او به‌روشنی از اهمیت برخوردار است.

سخنرانی‌های خامنه‌ای در سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷

در سخنرانی سال گذشته (۲۰۱۷/نوروز ۱۳۹۶) به مسائل خارجی روز هیچ اشاره‌ی نشده. تنها اظهار نظر خامنه‌ای درباره ایالات متحده

دو اشاره گذرای او به قدرت‌های بزرگی بود که در دهه‌های پیش از انقلاب اسلامی به ایران بنا به ادعا زور می‌گفتند. در عوض تمرکز اصلی سخنان او بر تجلیل از پیشرفت‌های اقتصادی بود که ایران با اتکا به تلاش‌های خود و نه خارجی‌ها به دست آورده است. رهبر ایران در آن سخنرانی به طور ضمنی به نارضایتی فزاینده عمومی از وضعیت اقتصادی نیز اشاره کرد و کوشید تا این مسأله را با اشاره به دستاوردهای فراوان جمهوری اسلامی از بدو تأسیس آن کم‌اهمیت جلوه دهد. اعتراضاتی که در دی‌ماه (دسامبر) سال گذشته در سراسر کشور بروز پیدا کرد نشان داد که اقتصاد به‌راستی دغدغه ایرانیان هست اما آنها نه از منظر پیشرفت‌های مورد نظر خامنه‌ای که با اعتراض به فساد لجام‌گسیخته و نرخ بالای بیکاری به آن می‌نگرند.

در مقابل سخنرانی نروزی خامنه‌ای در سال ۲۰۱۶ (۲۰۱۶) عمدتاً درباره سیاست خارجی بود و تأکید بیشتر بر انتقاد از آمریکا بود به خاطر آنچه زورگویی می‌خواند. خامنه‌ای در این سخنرانی شاکمی بود که نتیجه سیاست آمریکا برای ایران باخت-باخت است: «دو راهی که آنها ادعا می‌کنند این است که ملت ایران یا باید با آمریکا کنار بیاید و یا به‌طور دائم تحت فشارهای آمریکا و مشکلات ناشی از آن باشد.» رهبر ایران همچنین تصریح کرد که توافق هسته‌ای سال پیش فقط به مسائل هسته‌ای مربوط می‌شود و ایران به خاطر آن توافق موضع خود را زمینه مسائل منطقه‌ای تغییر نخواهد داد: «اگر در مقابل آمریکا کوتاه بیاییم دشمن گام به گام جلو می‌آید [...]». چنین ادبیاتی نشان داد که تهران به جای همکاری بیشتر با جامعه بین‌المللی به رویکرد جسورانه و مداخله‌جویانه خود در سوریه عراق و دیگر کشورها ادامه خواهد داد.

سخنرانی نروزی رهبری ایران در سال ۲۰۱۵ (نوروز ۱۳۹۴) بر دو موضوع اصلی متمرکز بود: یادآوری به مردم درباره تکلیف‌شان در حمایت از رژیم و توصیف این‌که چگونه تحریم‌های خارجی عرصه اقتصاد را به میدان جنگ با دشمن بدل کرده است. خامنه‌ای در این سخنرانی که فقط چند هفته پیش از رسیدن به توافق هسته‌ای ایراد شد پشتیبانی خود را از توافق پیش رو اعلام کرد منوط به این‌که تحریم‌های جاری برداشته شوند و فعالیت‌های ایران در منطقه محدود نشود. این سخنرانی ابزاری بود که با آن رهبر ایران برای تندرمان رژیم توضیح داد چرا توافق هسته‌ای اصولاً ضروری است و به آنها همچنین این پیام را فرستاد که از دولت روحانی در رسیدن به توافقی که خطوط قرمز او را محترم می‌شمارد حمایت کنند.

سخنرانی امسال

سخنرانی رهبر ایران در نوروز امسال (۲۰۱۸/۲۰۱۸) با دفاعیه‌ای طولانی از پیشرفت جمهوری اسلامی در عرصه آزادی عدالت اجتماعی مردمسالاری و استقلال از تسلط خارجی آغاز شد. اما اظهارات خامنه‌ای یادآور جمله «بانو زیادی اعتراض می‌کند» [در نمایشنامه هاملت] بود زیرا نشان داد به تعداد ایرانیانی که مشروعیت سیاسی رژیم را به رسمیت نمی‌شناسند افزوده می‌شود. خامنه‌ای به تفصیل استدلال کرد که «ثروت انسانی و ثروت طبیعی» فراوان ایران چشمانداز اقتصادی خوبی را برای این کشور رقم می‌زند. او به مخاطبان خود گفت که شعار سال ۱۳۹۷ (۲۰۱۸) «حمایت از کالای ایرانی» است و به تفصیل توضیح داد که چرا مردم باید کالاهای ایرانی بخرند. به خاطر کاهش مداوم ارزش ریال واردات گران‌تر تمام می‌شود ولی خامنه‌ای در این سخنرانی تلاش کرد توجیه کند که چرا دشواری‌ها در خریداری کالاهای خارجی در واقع مفید است.

رهبر ایران سخنرانی خود را با چند نکته درباره مسائل منطقه‌ای و «خباتت آمریکایی‌ها» و تمرکز بر داعش به پایان برد. او گفت: «نقشه آمریکا این بود که گروه‌های شریک و ظالم و هتاک از قبیل داعش را به وجود بیاورد برای اینکه ذهن ملت‌ها را از رژیم غاصب صهیونیستی منصرف کند [...] این نقشه را ما به توفیق الهی و باذن‌الله توانستیم خنثی کنیم.» لحن تدافعی علی خامنه‌ای درباره این گروه تأمل‌برانگیز است. شاید به این دلیل باشد که تهدید جهادگرایی سنی نسبت به ایران بزرگتر از آن است که مقامات این کشور تصور می‌کردند. مشهد و تهران هر کدام بیش از یک میلیون سنی در خود جای داده که بیشتر آنها با انواع تبعیض روبه‌رو هستند. جای تعجبی نخواهد بود اگر برخی از جوانان تندمزاج سنی‌مذهب ایرانی جذب جهادگرایی شوند.

خامنه‌ای در سخنان خود ناتوانی واشنگتن را در شکست گروه‌های افراط‌گرایی که ادعا می‌کند در حال جنگ با آنهاست مورد تمسخر قرار داد و گفت: «چهارده سال است که آمریکایی‌ها وارد افغانستان شده‌اند چه غلطی کرده‌اند آیا توانستند امنیت را در افغانستان به وجود بیاورند ابد! نتوانستند حالا بعضی می‌گویند نتوانستند بعضی هم می‌گویند نتوانستند»

در خصوص فعالیت‌های ایران در خارج از این کشور خامنه‌ای ادعا کرد که برخلاف ایالات متحده تهران «زورگویی» و یا «دخالته در امور کشورها» نکرده است. بلکه فقط به دولت‌های مشخصی بنا بر «انگیزه‌های عقلایی و منطقی کمک کرده است».

در خصوص مسائل هسته‌ای رهبر ایران به کلی سکوت کرد - سکوت در باره این مطلب می‌تواند خیلی تعجب‌برانگیز باشد به خصوص در زمانی که رئیس‌جمهور ترامپ در پی آن است که دو تندرو مخالف با توافق هسته‌ای و رژیم ایران را به سمت‌های مشاور امنیت ملی و وزیر خارجه بگمارد. رهبر ایران بارها گفته است که ایالات متحده هرگز به وعده خود مبنی بر رفع تحریم‌ها عمل نکرده و از این رو ناظران احتمالاً انتظار داشتند که او به قصد واشنگتن برای خروج از برجام که از نظر او مهر تاییدی بر قابل اعتماد نبودن آمریکایی‌هاست

اعتراض کند. اما خامنه‌ای هیچ حرفی در این باره نزد و مثل گذشته تهدید نیز نکرد که اگر قدرتهای خارجی فشار خود بر ایران را تشدید کنند با واکنشی سخت روبه‌رو خواهند شد.

نتیجه‌گیری

مهم‌ترین سخنرانی امسال خامنه‌ای به‌روشنی موضع تدافعی او در قبال مشروعیت داخلی رژیم و تمایل او به صدور هشدارهای جدی درباره سرنوشت توافق هسته‌ای را به نمایش گذاشت. این احتمال وجود دارد که رهبر ایران به این نتیجه رسیده باشد که ترامپ در هر حال تصمیم گرفته از برجام خارج شود و نخواست تهدیدی بکند که به زودی ناچار شود آن را عملی سازد.

باتریک کلاوسون پژوهشگر ارشد موزینگ‌استار و مدیر پژوهش‌های انستیتوی واشنگتن است ❖

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Bennett's Bahrain Visit Further Invigorates Israel-Gulf Diplomacy

فوریه ۲۰۲۲ ۱۴

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/bennetts-bahrain-visit-further-invigorates-israel-gulf-diplomacy\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Libya's Renewed Legitimacy Crisis

فوریه ۲۰۲۲ ۱۴

Ben Fishman

[\(/policy-analysis/libyas-renewed-legitimacy-crisis\)](#)

BRIEF ANALYSIS

The UAE Formally Ceases to be a Tax-Free Haven

فوریه ۲۰۲۲

Sana Quadri ,

Hamdullah Baycar

[\(/policy-analysis/uae-formally-ceases-be-tax-free-haven\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/dmkrazy-w-aslah/\)](#) دمکراسی و اصلاح

[\(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/\)](#) عرب و اسلام سیاسی

[\(fa/policy-analysis/mn-ashah/\)](#) منع اشاعه

[\(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/\)](#) انرژی و اقتصاد

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/ayran/\)](#) ایران